

Wioletta Ławska, Grażyna Dębska, Maria Zięba, Maria Łyznicka

Instytut Pielęgniarstwa Podhalańskiej Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Nowym Targu

P rzygotowanie zawodowe i plany absolwentów kierunku pielęgniarstwo w Podhalańskiej Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej w Nowym Targu

Professional training and future plans of the graduates of Podhale State Vocational High School in Nowy Targ

STRESZCZENIE

Wstęp. Absolwenci studiów na kierunku pielęgniarstwo, planując swoją przyszłość zawodową, stają przed dalszymi wyborami: kontynuowania nauki lub podjęcia pracy w danej specjalności. W dzisiejszych czasach decydują również o podjęciu pracy poza granicami Polski. Plany zawodowe zależą od jakości kształcenia i zadowolenia z wyboru zawodu.

Cel pracy. Celem pracy była próba poznania i porównania planów zawodowych oraz zadowolenia z przygotowania zawodowego absolwentów kierunku pielęgniarstwo w Podhalańskiej Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej w Nowym Targu w latach 2006 i 2009.

Material i metody. W badaniu posłużono się metodą sondażu diagnostycznego z wykorzystaniem techniki ankietowej. Badaniem objęto 86 absolwentów kierunku pielęgniarstwo, którzy wyrazili zgodę na wzięcie w nim udziału (36 absolwentów w 2006 roku i 50 w 2009 roku).

Wyniki i wnioski. W porównaniu z rokiem 2006, w 2009 roku liczba badanych wyrażających chęć kontynuowania studiów wzrosła o 1/3, z czego zdecydowana większość – na kierunku pielęgniarstwo. W obydwu grupach podobna liczba absolwentów planowała podjąć pracę w zawodzie pielęgniarstwie. W 2009 roku wyjazd za granicę w celu podjęcia pracy w zawodzie deklarowało około 50% mniej absolwentów.

Problemy Pielęgniarstwa 2010; 18 (2): 163–168

Słowa kluczowe: absolwenci studiów pielęgniarstwie, plany zawodowe, kształcenie zawodowe

ABSTRACT

Introduction. When nursing graduates consider their future in this profession they have to make many decisions: further education, working in a given specialization. Nowadays they also have to decide on working abroad. These decisions depend on the quality of education and being satisfied with the choice of a profession.

Aim of the study. The aim of the thesis is to become acquainted with plans of the Nursing College graduates in 2006 and 2009 and compare them. What is more, I wanted to find out whether the graduates are satisfied with the quality of education in the College.

Material and methods. In the research I used the opinion poll based on questionnaires. In the research took part 86 nursing graduates: 36 graduates in 2006 and 50 in 2009.

Results and conclusions. When we compare the results from 2006 and 2009 it turns out that 1/3 more graduates from 2009 intended to continue education, especially in nursing. In both groups the same number of students want to work as nurses. In 2009 fewer graduates intended to work abroad: about 50%.

Nursing Topics 2010; 18 (2): 163–168

Key words: nursing college graduates, plans concerning future job, vocational training

Adres do korespondencji: mgr Wioletta Ławska, Instytut Pielęgniarstwa PPWSZ w Nowym Targu, ul. Kokoszków 71, 34-400 Nowy Targ

Wstęp

Współczesne kształcenie pielęgniarek i położnych opiera się na dyrektywach Rady Unii Europejskiej, oczekiwaniach społecznych oraz dotychczasowych doświadczeniach w zakresie kształcenia zawodowego, w tym też planach i programach studiów. Istotne znaczenie w kształceniu pielęgniarek przypisuje się kształtowaniu kompetencji i umiejętności zawodowych w trakcie zajęć praktycznych i praktyk zawodowych, które stanowią 50% wymiaru wszystkich godzin dydaktycznych [1].

Realizacja takiego programu nauczania wymaga wysokiej jakości kształcenia zawodowego. Studenci pielęgniarstwa są przygotowani do twórczego myślenia, ponoszenia odpowiedzialności za swoje działania, stąd też ich najważniejszymi oczekiwaniami ze strony nauczycieli zawodu jest przekazywanie treści w sposób pobudzający do pogłębiania wiedzy oraz umiejętność nawiązania pozytywnego kontaktu interpersonalnego. Natomiast w zakresie organizacji zajęć, studenci oczekują dobrych warunków technicznych, wysokiej jakości sprzętu i odpowiednich sal [2]. Dzięki temu absolwenci są dobrze przygotowani do wykonywania obowiązków zawodowych, uczelnia natomiast staje się konkurencyjna na rynku edukacyjnym. Obecnie możliwości podjęcia pracy rozszerzyły się, gdyż dyplom ukończenia studiów pielęgniarskich jest uznawany w krajach Unii Europejskiej. Studenci mają również możliwość podjęcia studiów magisterskich na różnych kierunkach albo też podjęcia pracy w różnorodnych specjalnościach w zależności od zainteresowań. Dlatego też badanie planów i zadowolenia absolwentów z przygotowania zawodowego jest ważnym elementem oceny jakości kształcenia.

Cel pracy

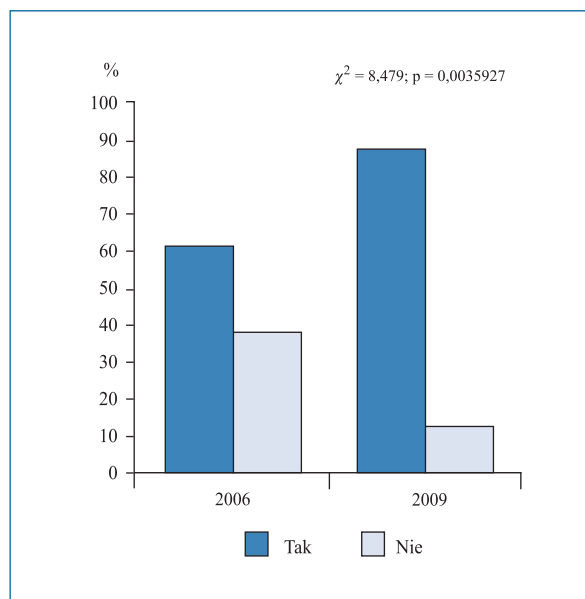
Celem pracy była próba poznania i porównania planów zawodowych oraz zadowolenia z przygotowania zawodowego absolwentów kierunku pielęgniarstwo w Podhalańskiej Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej w Nowym Targu w latach 2006 i 2009.

Materiał i metody

W badaniu posłużono się metodą sondażu diagnostycznego z wykorzystaniem techniki ankietowej. Wyniki poddano analizie statystycznej z użyciem testu chi-kwadrat (χ^2). Analizowano wyniki istotne statystycznie dla $p < 0,05$. Badaniem objęto 86 absolwentów kierunku pielęgniarstwo, którzy wyrazili zgodę na wzięcie w nim udziału (36 absolwentów w 2006 r. i 50 w 2009 r.). Przedział wiekowy badanych wahał się w granicach 21–32 lat. Większość ankietowanych stanowiły kobiety — 94,2% (mężczyźni: 5,8%).

Wyniki

W badaniu analizowano plany absolwentów po ukończeniu studiów (ryc. 1). Wykazano istotną sta-

Rycina 1. Plany absolwentów studiów licencjackich na kierunku pielęgniarstwo związane z dalszym kształceniem się

Figure 1. Plans of further education referring to graduates of nursing studies at bachelor degree

tystycznie zależność między liczbą studentów deklarujących chęć dalszego kształcenia a rokiem badania. W 2009 roku więcej osób planowało się dalej kształcić niż w roku 2006 ($p < 0,05$).

W 2006 roku ($n = 22$) 15 absolwentów (68,2%) deklarowało chęć dalszego studiowania pielęgniarstwa na studiach magisterskich uzupełniających, z czego 13 (86,7%) na studiach niestacjonarnych, a 2 (13,3%) na studiach stacjonarnych. Na innych kierunkach chęć studiowania wyraziło 7 osób (31,8%), z czego 4 (18,2%) nie określiły, jaki to ma być kierunek, a pozostałe 3 osoby (13,6%) były zainteresowane socjologią, psychologią i zdrowiem publicznym.

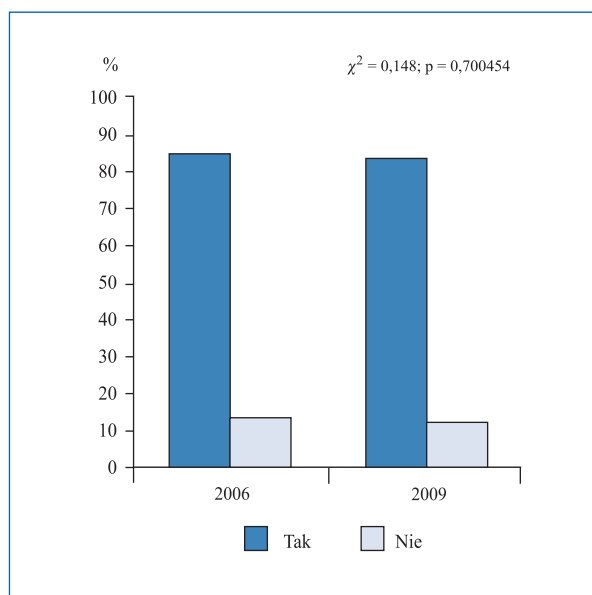
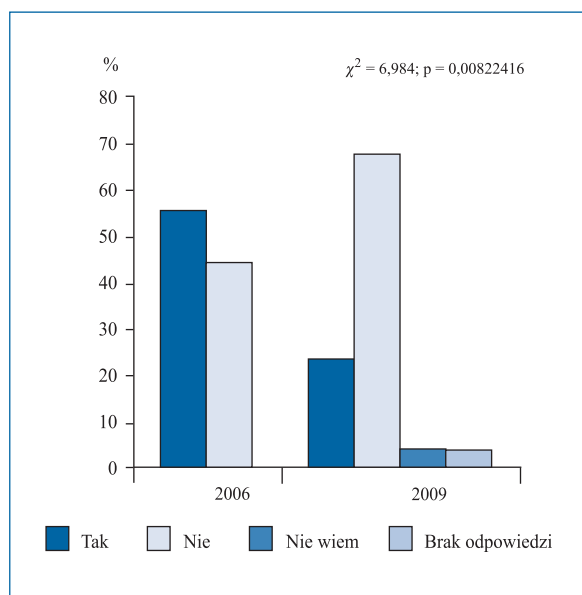
W 2009 roku ($n = 44$) 32 respondentów (72,7%) zdecydowało się studiować dalej pielęgniarstwo na studiach II stopnia, z czego 24 (75%) na studiach niestacjonarnych, a 8 (25%) na studiach stacjonarnych. Na innych kierunkach chciało studiować 12 osób (27,3%), z czego 2 (16,6%) były zainteresowane zdrowiem publicznym, 2 (16,6%) promocją zdrowia, 4 (33,3%) innym (niesprecyzowanym) kierunkiem studiów, 1 (8,3%) fizjoterapią, 2 (16,6%) pedagogiką i resocjalizacją, 1 (8,3%) szkołą oficerską (tab. 1).

W 2006 roku 31 badanych (86,1%) planowało podjąć pracę w zawodzie pielęgniarskim, zaś w 2009 roku takie plany miało 48 osób (96%) (ryc. 2).

Plany zawodowe absolwentów uwzględniają również podjęcie pracy poza granicami Polski (ryc. 3) i (tab. 2).

Tabela 1. Kierunek dalszego kształcenia — plany absolwentów**Table 1.** The direction of further training — graduates' plans

Planowany kierunek dalszego kształcenia	Rok ukończenia studiów licencjackich			
	2006		2009	
	N	%	N	%
Pielęgniarstwo	15	68,2	32	72,7
Inne	7	31,8	12	27,3
Suma	22	100	44	100

Rycina 2. Plany dotyczące podjęcia pracy w zawodzie pielęgniarstwie**Figure 2.** Plans for working as nurses**Rycina 3.** Planowanie pracy za granicą na stanowisku pielęgniarstwie**Figure 3.** Planning work abroad as nurses

Wykazano istotną statystycznie zależność między liczbą studentów deklarujących chęć wyjazdu za granicę do pracy na stanowisko pielęgniarstwie a rokiem badania. W 2009 roku mniej osób planowało wyjazd za granicę niż w roku 2006 ($p < 0,05$). W planach dotyczących pracy poza granicami Polski uwzględniane były przede wszystkim kraje Unii Europejskiej.

Największe zainteresowanie dotyczące zarówno kształcenia, jak również podjęcia pracy budziła specjalność pielęgniarstwie: chirurgia i pielęgniarstwo chirurgiczne (tab. 3, 4).

Okolo 30% ankietowanych nie czuje się przygotowanych do wykonywania zawodu, podając w uzasadnieniu różne odpowiedzi (ryc. 4), które sklasyfikowano w następujące kategorie: brak doświadczenia praktycznego, niska jakość kształcenia w zakresie umiejętności praktycznych,

zła organizacja toku kształcenia. Przykładowe odpowiedzi w poszczególnych kategoriach umieszczono poniżej:

- brakuje mi doświadczenia i wiedzy praktycznej;
- jest to praca bardzo odpowiedzialna i nigdy nie jest się w stanie wszystkiego przewidzieć, dlatego uważam, że trzeba być dobrze przygotowanym;
- zbyt mała liczba wykonywanych zabiegów w trakcie praktyk, zbyt liczne grupy studentów na praktykach;
- za mało czasu, za dużo wiadomości, studia powinny trwać dłużej;
- czuję się przygotowana/y do zawodu, ale czuję także pewien niedosyt, dlatego chcę podjąć dalsze kształcenie;
- w czasie trwania praktyk często studenci przydzielani są tylko do wykonywania toalety pacjenta czy do odprowadzania chorego na badania, natomiast rzadko uczestniczą w wykonywaniu zabiegów.

Tabela 2. Liczba osób deklarujących chęć wyjazdu za granicę na stanowisko pielęgniarskie
Table 2. The number of people who declare desire to travel abroad and work as a nurse

Państwo	2006	2009
Wielka Brytania	9	2
Włochy	5	
Holandia	1	1
Irlandia	1	
Hiszpania	1	
Austria		1
Niemcy		3
Szwecja		1
Norwegia		2
Francja		1
Stany Zjednoczone		2
Brak odpowiedzi	4	
Suma	21*	13*

*osoby udzielały więcej niż jednej odpowiedzi

Tabela 3. Odpowiedzi na pytanie, która specjalność była najbardziej zainteresująca* w toku kształcenia?
Table 3. Answers to the question which speciality was the most interesting during an ongoing training?

	2006	2009
Chirurgia i pielęgniarstwo chirurgiczne	19	25**
Anestezjologia i pielęgniarstwo w stanach zagrożenia życia	5	7
Pediatrica i pielęgniarstwo pediatryczne	4	3
Psychiatria i pielęgniarstwo psychiatryczne	3	10
Neurologia i pielęgniarstwo neurologiczne	2	11
Ratownictwo medyczne	2	2
Interna i pielęgniarstwo internistyczne	2	7
Geriatrycja i pielęgniarstwo geriatryczne	1	2
Położnictwo i ginekologia i pielęgniarstwo położniczo-ginekologiczne	1	3

*osoby udzielały więcej niż jednej odpowiedzi, **2 osoby wskazały ortopedię

Dyskusja

Przedstawione dane z 2006 roku ukazują spadek zatrudnienia pielęgniarek w zakładach opieki zdrowotnej, mimo wzrostu liczby osób posiadających prawo wykonywania zawodu [3]. Z niniejszych badań wynika jednak, że zdecydowana większość absolwentów deklaruje chęć podjęcia pracy w zawodzie, niektórzy z nich dopiero po ukończeniu studiów II stopnia. W 2009 roku w porównaniu z rokiem 2006, taką chęć deklaruje 27%

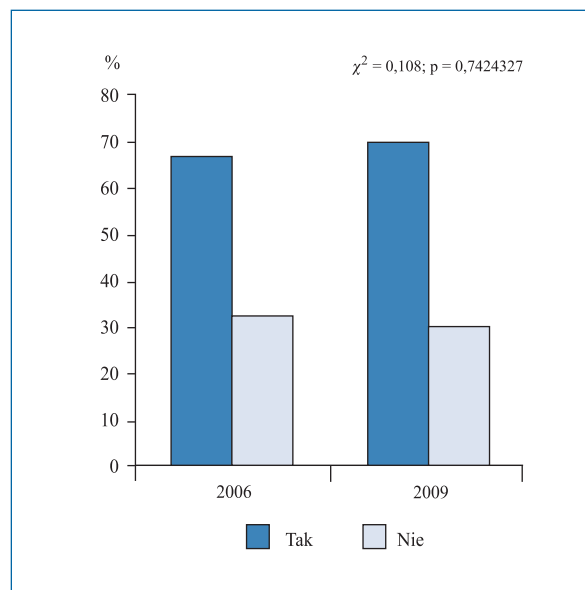
więcej absolwentów. Decyzje odnośnie do podjęcia pracy zawodowej są złożone, gdyż między innymi uwzględniają również motywy wyboru kierunku kształcenia, zainteresowania i osobowość kandydata [4]. Według uzyskanych danych z Naczelnej Izby Pielęgniarek i Położnych obserwuje się niepokojące zjawisko odchodzenia od wykonywania zawodu oraz zmniejszania się zainteresowania młodzieży kształceniem w tym kierunku. Jednocześnie obserwuje się, że bezpośrednio po uzyska-

Tabela 4. Na jakim oddziale chciałby(aby) Pan(i) pracować?
Table 4. The ward would you like to chance work?

Oddział	2006	2009
Chirurgiczny	13	22
Blok operacyjny	3	2
Intensywnej terapii	8	6
Psychiatryczny	3	8
Internistyczny	7	8
Pediatriczny	6	3
Ratunkowy	3	4
Ortopedyczny	2	6
Paliatywny	1	
Neurologiczny	1	11
Położniczy, ginekologiczny	1	3
Dom pomocy społecznej	1	
Podstawowa opieka zdrowotna	1	
Noworodkowy		1
Neurochirurgiczny		1
Geriatryczny		1
Izba przyjęć		1

niu dyplomu część absolwentów poszukuje pracy poza zakładami opieki zdrowotnej [3].

Emigracja pielęgniarek jest negatywnym zjawiskiem dla systemu ochrony zdrowia w Polsce. W badaniach Walas i wsp. publikowanych w roku 2007 wykazano, że znaczna grupa adeptów zawodu pielęgniarstwa wiąże swe plany zawodowe z pracą poza Polską (26,05%). Z tego 8,4% badanych jest zdecydowana „na pewno” wyjechać do pracy za granicę. Pozostali wyrażają taką chęć. Tylko 10,92% studentów chce bezwarunkowo pracować w Polsce, a ponad połowa uzależnia to do poprawy sytuacji w ochronie zdrowia [5]. Mimo że według aktualnej oceny sytuacji nie jest to zjawisko masowe, stanowi dużą stratę wykwalifikowanego personelu medycznego. Dlatego też decyzje odnośnie do planów zawodowych również uwzględniają ten aspekt. Migracja pielęgniarek i położnych dotyczy wykwalifikowanych kadr w grupie osób najmłodszych wiekiem wśród uprawnionych do wykonywania zawodu. W badaniach autorki niniejszej pracy zaobserwowano spadek zainteresowania pracą poza granicami Polski w 2009 roku w porównaniu z rokiem 2006, pomimo prognoz, że w najbliższych latach może następować wzrost liczby osób zainteresowanych podjęciem pracy za granicą

Rycina 4. Czy czuje się Pan(i) dobrze przygotowany(a) do zawodu pielęgniarstwa?

Figure 4. Do you feel you well prepared to the profession of nursing?

wynikający ze zwiększającej się liczby osób ze znajomością języka angielskiego [3].

Zdecydowana większość (około 70%) badanych dobrze ocenia swoje przygotowanie do wykonywania zawodu. Negatywne odpowiedzi pojawiały się sporadycznie, ale jest to istotny sygnał, na który należy zwrócić uwagę w procesie kształcenia praktycznego. Autorki zdają sobie sprawę, że przedstawiony materiał, mimo że nie wyczerpuje w całości zagadnienia, jest ważnym elementem oceny dystansowej przydatności zawodowej absolwentów i badania ich losów zawodowych. Przyczynia się to do podnoszenia jakości kształcenia zgodnie z ustalonymi standardami [6].

Wnioski

1. Zdecydowana większość absolwentów w 2009 roku w porównaniu z rokiem 2006 deklarowała dalsze kształcenie na poziomie studiów II stopnia, w tym około 70% na studiach pielęgniarstwa.
2. W 2006 roku 86,1% badanych planowało podjąć pracę w zawodzie pielęgniarstwa (w 2009 roku takie plany miało 96% ankietowanych).
3. Absolwenci wykazywali zainteresowanie różnymi specjalnościami pielęgniarstwa, również w aspekcie wykonywania pracy, ale największym zainteresowaniem cieszyła się chirurgia i pielęgniarstwo chirurgiczne.
4. W porównaniu z 2006 rokiem w roku 2009 około 50% mniej absolwentów deklarowało wyjazd za granicę w celu podjęcia pracy w zawodzie.

5. Około 70% absolwentów czuło się dobrze przygotowanych do wykonywania zawodu.

Piśmiennictwo

1. Zarzycka D., Wysokiński M., Fidecki W. Akademijskie kształcenie pielęgniarek — założenia teoretyczne a praktyka. Nowe aspekty akademickiego kształcenia pielęgniarek i położnych. Wydawnictwo Czelej, Lublin 2002.
2. Binkowska-Bury M., Penar-Zadarko B., Marć M. Oczekiwania studentów kierunku pielęgniarstwo i położnictwo od nauczycieli zawodu względem procesu kształcenia. *Problemy Pielęgniarstwa* 2008; 16 (1–2): 81–87.
3. www.zgzza.pl/attachments/raport%20MZ.doc; 13.08.2009.
4. Zahradniczek K., Majda A. Motywy wyboru zawodu pielęgniarki poprzez kształcenie na poziomie licencjata. *Pielęgniarstwo a jakość życia człowieka. Materiały konferencji. Kraków 7–8 września 2000*: 285–290.
5. Walas L., Adamska-Koźmicka I., Czekirda M., Sadurska A., Wysokiński M., Fidecki W. Zajęcia praktyczne w opinii studentów na przykładzie studiów I stopnia kierunku pielęgniarstwo Akademii Medycznej w Lublinie. *Problemy Pielęgniarstwa* 2007; 15 (2–3): 168–171.
6. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 15 kwietnia 2002 r. w sprawie standardów kształcenia pielęgniarek i położnych w szkołach wyższych i wyższych szkołach zawodowych. Dz.U. 02.55.499.